

EFFECTIVITEIT -- ++

veiligheid

watertekort (inlaat)

vochttekort bodem

maaivelddaling

wateroverlast

waterkwaliteit

hittestress

SCHAAL

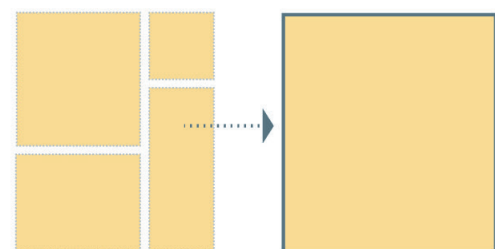

MEER INFO

- Hoogheemraadschap van Delfland, 2007. Beleidsnota Peilbeheer, een nieuwe basis voor peilbesluiten. Opgesteld door DHV.
- Woestenburg, M., 2009. Waarheen met het veen. Uitgave Landwerk. Jansen, P.C., R.F.A. Hendriks en C. Kwakernaak, 2009.
- Behoud van veenbodems door ander peilbeheer; Maatregelen voor een robuuste inrichting van het westelijk veenweidegebied. Wageningen, Alterra, rapport 2009.
- Bos, E en T.A. Vogelzang, 2010: Effecten van vernatting; integrale afweging met een maatschappelijke kosten-batenanalyse. Landschap 2010(3), p. 175-188.
- <http://www.boerengroen.nu/beleid.html>
- <http://www.weidevogelbescherming.nl/newsitem.php?id=146>
- <http://www.waarheenmethetveen.nl>

WERKING

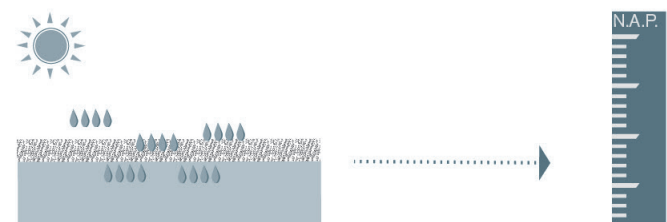
1 vereenvoudiging van het watersysteem

grotere peilvakken

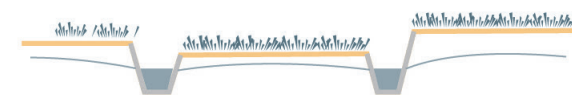
2 kostenreductie in waterhuishouding

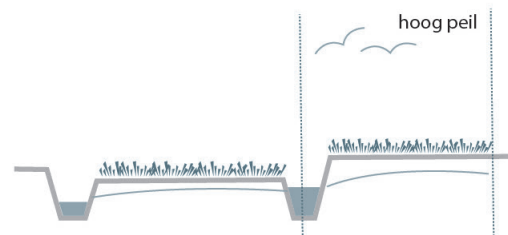
3 extreme situaties van wateroverlast en droogte kunnen worden opgevangen

effecten afhankelijk van in te stellen slootpeil

AANDACHTSPUNTEN

4 er ontstaat meer variatie in drooglegging

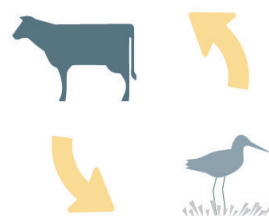

5 om hoger gelegen natte natuurgebieden in stand te houden, krijgen ze een eigen peilvak

SAMENHANG

6 landbouwbedrijfsvoering moet inspelen op variable drooglegging

wordt het areaal aan 'natte' gronden te groot (meer dan 30-50%), zal dit leiden tot functieverandering

PEILVAKKEN VERGROTEN EN ONDERBEMALINGEN OPHEFFEN

Wat is het en hoe werkt het?

Het beheergebied van een waterschap is ingedeeld in peilvakken met daarbinnen vaak nog particuliere onderbemalingen. Het waterschap streeft naar peilvakken met peilen die aansluiten op de ontwateringseisen vanuit het landgebruik.

Door bestaande peilvakken bijeen te voegen tot grotere peilvakken zal er meer variatie ontstaan in drooglegging van de percelen. Lager gelegen percelen (b.v. percelen die nu een particuliere onderbemaling kennen en daardoor meer zijn gedaald) worden natter, hogere delen blijven droog of worden droger.

De effecten van vergroting van een peilvak op landgebruik, bodemsamenstelling en watersysteem zijn afhankelijk van de hoogte van het in te stellen slootpeil t.o.v. de gemiddelde maaiveldhoogte (drooglegging) en van het al of niet toepassen van onderwaterdrains (zie peilverhoging en onderwaterdrains).

In veenweidegebieden leidt het instellen van grotere peilvakken tot vernatting en daarmee afname van de maaivelddaling in de lager gelegen delen en tot verdroging in hoger gelegen natte natuurgebieden. Om deze hoog gelegen wetlands toch in stand te houden zullen deze voorzien moeten blijven van een eigen peilvak met hoog waterpeil.

Toepassingsbereik

Afhankelijk van de situatie kan het vergroten van een peilvak uiteindelijk tot een vereenvoudiging en kostenreductie van de waterhuishouding leiden. Ook biedt dit de waterbeheerder meer mogelijkheden om extreme situaties van wateroverlast en watertekort op te vangen door tijdelijke waterberging in de nattere lager gelegen delen van de percelen, en kan beschouwd worden als bijdrage aan een meer robuust ingericht watersysteem.

In diverse natuurgebieden is al met succes aangetoond dat aangepaste peilen het gewenste effect opleveren. Een mooi voorbeeld is de Noord-Kethelpolder waar het aantal broedparen weidevogels de laatste jaren fors is toegenomen. De natuurbeheerder heeft het peilbeheer (deels) overgenomen van het waterschap. Peilbeheer in het weidegebied kan in de toekomst ook door boeren uitgevoerd worden. Voordeel is dat de beheerkosten niet meer volledig voor het waterschap zijn. Een nadeel van het vergroten van de peilvakken is dat het voor agrariërs meer inspanning kost om een rendabele bedrijfsvoering te voeren.

Instrumentatie

Het vergroten van een peilvak is een structurele ingreep in de waterhuishouding gericht op de langere termijn. In het peilbesluit worden afspraken gemaakt over het peilbeheer voor een periode van

10 jaar. Het aanpassen van een peilvak kan dan worden meegenomen in de afweging.

Het streven is een afname van het aantal onderbemalingen om het waterbeheer te vereenvoudigen. Door streng te kijken naar de effecten van een onderbemaling op de omgeving wordt besloten wel of geen vergunning meer af te geven. Maatregelen om de inkomstenderving van agrariërs te compenseren zijn noodzakelijk bij peilvakvergroting.

Systeemniveau, samenhang

Omschakeling naar grotere peilvakken vraagt om landbouwbedrijfsvoering die inspeelt op variabele drooglegging, zoals die vroeger standaard voorkwamen met droge huiskavels en natte hooilanden en zomerweiden. Het kan leiden tot de noodzaak van functieaanpassing voor de nattere delen, maar als het areaal (te)natte gronden op een bedrijf te groot wordt (meer dan 30 – 50%) zal dit leiden tot functiewijziging (landbouw, natuur, recreatie, energieteelt etc).

Het aanpassen van een peilvak kan ook leiden tot een andere waterverdeling vanuit inlaatpunten. In bepaalde watergangen zal meer of minder water passeren dan voor die tijd. Dit kan gevolgen hebben voor de waterkwaliteit in positieve en negatieve zin. Een afweging van belangen is dus altijd noodzakelijk.

Proces

Afspraken over peilvakken worden gemaakt in een peilbesluit, dat past in het provinciaal water- en omgevingsbeleid. Het peilbesluit wordt opgesteld door het waterschap. In overleg met belanghebbenden zoals agrariërs, gemeenten, recreatieschappen en natuurbeheerders worden verschillende belangen tegen elkaar afgewogen. De opstelling van een MKBA (Maatschappelijke Kosten-Baten analyse) helpt daarbij. Uit een MKBA die is uitgevoerd voor het poldergebied rond Zegveld (5.000 ha) kwam naar voren dat peilvakvergroting in combinatie met slootpeilverhoging tot gem. 30 cm – mv kan leiden tot een flink positief saldo.

De hedendaagse praktijk wijst uit dat wordt gezocht naar een compromis. In de toekomst zal een keuze gemaakt worden om deze weg te vervolgen of om meer maatwerk te verrichten. Het laatste kan stuiten op weerstand als sprake is van extra beheerkosten, maar het peilbeheer is wel beter afgestemd op gebruiksfuncties, bodemsamenstelling en het watersysteem. Financiële compensaties en kavelruil zijn hierbij mogelijke instrumenten.

Deze bouwsteen is gemaakt in het kader van: Kennis voor Klimaat - Toekomst Veenweide; Case Study Midden-Delfland.

Het project is uitgevoerd door: Alterra, Bosch Slabbers Landschapsarchitecten, DHV, Gemeente Midden-Delfland, Provincie Zuid-Holland, Stadsgewest Haaglanden en Waterkader Haaglanden

bosch slabbers
TUIN- EN LANDSCHAPSARCHITECTEN